

arallegim

Quan les revolucions les feien els altres

XAVIER CERVANTES

El músic Fermín Muguruza, l'escriptor Harkaitz Cano i el dibuixant Dr. Alderete signen conjuntament

el còmic *Black is beltza*: negre és negre. El punt de partida és una anècdota real. L'octubre del 1965 la comparsa de gegants de Pamplona va desfilar a Nova York, però les autoritats van prohibir la participació dels anomenats *gegants negres*. Això fa que un jove basc, el Manex, no pugui desfilar. Tanmateix, decideix quedar-se als Estats Units. I aquí comença una ficció emmarcada en temps de revolucions polítiques, estètiques i musicals: marxisme, drogues i rock. El guió converteix el Manex en testimoni d'un temps en què les revolucions les feien els altres mentre Franco mantenia la dictadura a l'estat espanyol. Passa per Cuba, Mèxic i Algèria, coneix el Che Guevara i els independentistes quebequesos, conviu amb un Black Panther i acaba immers en una trama que barreja el relat d'espies amb les lluites internacionalistes. Tot plegat, del 1965 al 1967: entre la mort de Malcolm X i la del Che. Les pàgines, dibuixades en blanc i negre, matisen cada etapa d'aquest viatge d'iniciació amb tocs de color pla que transmeten un fil emocional que va de l'heroïsmes clandestí a la nostàlgia per un futur que no va ser com esperaven. ♦♦

BLACK IS BELTZA
FERMIN MUGURUZA,
HARKAITZ CANO
I DR. ALDERETE
BANGEDICIONE
TRAD. C.MUÑOZ
244 PÀG./25 €

WIKIMEDIA COMMONS

L'escriptura poderosa i delicada de Wolfe

DAMIÀ ALOU

Al principi de la seva carrera, William Faulkner reconeixia –o proclamava– que Thomas Wolfe era el millor escriptor de la seva generació. Tot i que més jove que Faulkner –que era del 1897–, la carrera de Wolfe –nascut el 1900– va començar amb una precocitat i una força que el va fer famós –literàriament– amb la publicació de la seva primera novel·la, *Look homeward, Angel* (traduïda al castellà amb el títol d'*El àngel que nos mira*) el 1929, quan Faulkner encara no havia publicat cap de les obres mestres que aniria destil·lant a la dècada dels 30. Wolfe, autor de quatre novel·les llargues –o desconmunals– i un bon nombre de relats, té una obra que no es pot considerar *ficció* en el sentit habitual de la paraula, sinó que forma un maremà-

num narratiu de la seva pròpia vida: la seva infantesa a Asheville, Carolina del Nord; la seva educació a la Universitat Estatal i a Harvard; els seus viatges per Anglaterra, França i Alemanya, i la seva llarga relació amorosa amb Aline Bernstein, una escenògrafa dinou anys més gran que ell. Una vida breu, ja que morí el 1938 de tuberculosi cerebral.

El talent de Wolfe va rebre dues influències bàsiques: la de James Joyce, amb el seu simbolisme mític i els experiments de prosa rapsòdica del *flux de consciència*, que es veu perfectament a la tercera i quarta part d'*El nen perdut*; i la del professor J. Livingstone Lowes, que sostenia que la creació literària era principalment inconscient, on la imaginació es fonia subconscientment amb les lectures i experiències de l'autor. Això es convertiria en el credo de Wolfe, i es palpa constantment en la seva escriptura repetiti-

EL NEN PERDUT
THOMAS WOLFE
VIENA
TRADUCCIÓ DE MARCEL RIERA
106 PÀG./14,80 €

va, barroca i plena d'adjectius extàtics. La seva escriptura té una capacitat d'encanteri i una ànsia d'abastar tota la vida que sempre acaba contagiada, reflex de la inacabable persecució –com fou el cas de tants altres novel·listes americans– de la Gran Novel·la Americana.

El germà perdut

Si les obres llargues de Wolfe de vegades ens aclaparen amb les múltiples associacions i referències, no crec que hi hagi una mostra millor de les virtuts d'aquest home excessiu, egòlatra i alcohòlic que aquesta novel·la curta que va publicar el 1937. Tracta sobre un germà més gran, Grover, que la mare considerava que havia estat el més genial dels seus fills, i que havia mort als 12 anys, quan Thomas en tenia quatre. *El nen perdut* és un homenatge al germà desaparegut, però amb una estructura molt peculiar, perquè, evidentment, el seu record de Grover era molt pàl·lid. Wolfe fa una operació molt intel·ligent: elabora els records a partir de les veus dels altres que el van conèixer, començant pel mateix Grover en la primera de les quatre "epifànies" joyceanes de què consta el relat. I el que fa és convertir Grover en un personatge del tot wolfià, introduint-se a la seva consciència per veure el món des d'allà: "Perquè això és el que li semblava: el petit centre del seu petit univers, una construcció accidental de feia vint anys, la combinació atzarosa de temps i esforços truncats. Això era al fons de la seva ànima, l'eix del planeta, el nucli granític de la immutabilitat, l'indret etern on tot s'esdevenia i se n'anava, on tot romandria per sempre i mai no canviaria". Tota l'obra és un enlluernador exercici de resurrecció de Grover, amb les veus del pare, de la germana i, finalment, del mateix Wolfe quan, anys més tard, busca la casa on havien viscut de petits, i ens regala vint planes extraordinàries en què tot el seu art es condensa i ens atrapa a base de sensacions i de la seducció del llenguatge, a la qual cosa no es aliena la magnífica traducció de Marcel Riera, que té l'encert d'afegir un pròleg exacte, informatiu i delicat com aquesta obra tan bella i singular. ♦♦

Quartet de cambra a la Cerdanya

MARINA ESPASA

La dona immòbil, novel·la pòstuma del periodista i escriptor Joan Barril (Barcelona, 1952-2014) retrata de ple els

mons que més li interessaven: el de la política, el de les finances, el dels amors prohibits, el de la música. Un seguit de personatges es troben tancats en una casa de muntanya una nit de Cap d'Any: es tracta de Clovis Mercader, el candidat a president de Catalunya que es presenta amb l'inimitable eslògan "Ara convé, Mercader"; François Martell, un especulador i mag de les finances sense cap escrúpols; el doctor Albert Bardají, i el pianista Conrad Vidal. Tots orbiten al voltant de

la dona que dóna títol a la novel·la, l'Helena Graus, tots hi han tingut o hi tenen alguna mena de relació. Ara ella ha tingut un accident i els quatre la vetllen. Juguen a cartes, beuen whisky, escolten música clàssica o Erik Satie.

És en aquest context d'homes xerrant, bevent i menjant al voltant d'una taula que Barril se sent més còmode per deixar anar petits "aforismes", frases d'abast filosòfic i a vegades fins i tot d'una certa intenció poètica. Cal, però, ser un gran escriptor per no relliscar i empanxanegar-se a la banyera del xaronisme. Amb incoherències narratives,

que les té, amb rimes internes no desitjables ("El doctor Bardají surt al jardí", ail), i amb detalls innecessaris (unes calcetes vermelles cauen a la maionesa i més tard reapareixen sobre el teclat del piano, no sabem si brutes o netes), el més interessant de la novel·la és el retrat cínic de qui sap que els poderosos sempre surten indemnes dels crims que han comès. Una informació que cal tenir sempre present.

El periodista i l'escriptor

El millor llegat de Joan Barril serà sens dubte el programa de televisió *L'illa del tresor*, que va dirigir i condu-

LA DONA IMMÒBIL
JOAN BARRIL
EDICIONS 62
190 PÀG./19,50 €

ir amb Joan Ollé, perquè van demostrar que es podia parlar de cultura a la televisió amb inventiva, originalitat i capacitat de seducció. La seva feina ingent en programes de ràdio i en premsa escrita prova que tenia una capacitat de treball admirable. En canvi, les novel·les que va escriure, encara que guanyessin alguns dels premis més importants del nostre sistema literari (el Ramon Llull, el Sant Joan, el Pere Quart...), és possible que amb el pas del temps quedin en un segon terme, més discret.

La feina del novel·lista vol temps i tranquil·litat, silenci i vida allunyada dels focus, unes condicions que Barril, per la seva personalitat i el gust per la *joie de vivre*, no podia complir. ♦♦